

ABSTRAKT

Disertační práce s názvem Kognitivní deficity u dětí se zrakovým postižením a možnosti jejich včasné diagnostiky reaguje na potřebu nástroje pro včasnou detekci zrakového postižení na úrovni především zrakového aparátu u dětí s kognitivními deficity pro speciální pedagogy.

Cílem práce je navrhnout a ověřit spolehlivost a použitelnost nástroje k včasné detekci zrakových vad na úrovni zrakového aparátu, jež by mohli používat speciální pedagogové. Na jejich základě pak odhalit děti s indikací ke kompletnímu očnímu a ortoptickému vyšetření. Dílčími cíli je zjištění koincidence zrakové vady s kognitivním deficitem, srovnání spolehlivosti jednotlivých stereotestů a zhodnocení praktického využití nástroje pro speciální pedagogy.

Teoretickými východisky jsou současné poznatky o problematice kognitivních procesů a jejich deficitů, zrakovém analyzátoru a jeho vadách na všech úrovních, s důrazem na vady na úrovni zrakového aparátu a vztah kognitivních deficitů k zrakovému postižení v dětském věku.

Výzkumná část je založena na vytvořeném nástroji k odhalení vad na úrovni zrakového aparátu pro speciální pedagogy a zjištění jeho spolehlivosti metodou kvantitativní a použitelnosti metodou kvalitativní. Jádrem výzkumného projektu je tedy smíšený design. Výběrový soubor je dvoustupňový. Bylo vyšetřeno 150 dětí a žáků druhého stupně výběrového záměrného souboru.

Výsledky kvantitativního výzkumu: Senzitivita nově vytvořeného nástroje vyšla 100 %, specificita 40 %. Nejčastější zrakovou vadou byla porucha stereopse a následně fúze, na třetím místě porucha konvergence. Zkřížená lateralita oko-ruka tvořila v našem souboru 53 %. Nejčastější koincidence zkřížené laterality oko-ruka byla v našem souboru s poruchou stereopse. Shoda mezi stereotestem Randot a Titmus byla 82 %, mezi testem Titmus a TNO 78 %, mezi testem Randot a TNO byla 74 %. Nižší shoda byla mezi testy Titmus a Lang, Randot a Lang, TNO a Lang.

Výsledky kvalitativního výzkumu: Speciální pedagogové zvládli implementaci nástroje výborně. Nástroj z jejich pohledu je pro praxi speciálních pedagogů přínosný, nabízí další pomůcku pro komplexní přístup, považují ho za smysluplný a zvládnutelný.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dítě nebo žák; kognitivní deficit; zraková vada; zrakový aparát; nástroj; včasná detekce zrakového postižení; speciální pedagog